

Otázka - její struktura

Chceme-li blíže zkoumat povahu a vnitřní organizovanost otázky (a vůbec tázání), musíme se především vystříhat toho, že ze zkoumané „otázky“ uděláme pouze něco jako „věc“, jako izolovaný „předmět“. Právě naopak je třeba vždy vycházet z dynamiky situace tázání, tedy se zaměřením na tázání jako děj, jako výkon, akt, událost, která má svůj subjekt a svůj kontext. Otázka má tedy nutně svůj subjekt, tj. toho, kdo se táže, a ten je od ní neoddělitelný; otázka bez tážícího se subjektu je nemyslitelná. Pak tu je akt tázání jakožto myslivý, myšlenkový výkon; jakožto myšlená se však otázka k něčemu vztahuje, k něčemu míří, někam je zaměřena (intencionálně). Intencionálním předmětem však může být jen něco předmětně mínitelného; toto mínění je (může být) předpokladem tázání, ale rozhodně není ještě tázáním samým. To, nač se tážeme a co nevíme, nemůžeme předmětně minit, protože pak by to už bylo míněno jako „něco“, byť třeba jen obrysově. Skutečné tázání však nemůže předem předpokládat ani obrysově ono otázkou míněné. (V takovém případě by šlo o otázku nepravou resp. nevlastní, jako např. tážeme-li se, zda předmět, který vidíme, je skutečně zlatý. V takovém případě víme, co to znamená zlatý, a víme také (dostatečně pro danou potřebu), co je onen předmět, neboť se netážeme, co to je, nýbrž jen je-li to ze zlata.) Jinak řečeno, to, nač se tážeme, musíme minit jinak než předmětně, tedy ne-předmětně. A to i tenkrát, když se nakonec ukáže, že výsledek, tj. zodpovědění otázky, může být míněno v rámci skutečností předmětných, tedy předmětně. Nejčastější chybou je předčasné usouzení, že tomu právě tak bude, tj. že i odpověď na otázku zůstane platná právě předmětně. Tak to předpokládají zejména otázky kladené vědami, hlavně přírodními vědami; ale právě v tom spočívá omezenost (přírodo)vědeckého tázání.

(Písek, 030726-2.)